

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-अ

वर्ष १, अंक १०२(२)]

गुरुवार, डिसेंबर १७, २०१५/अग्रहायण २६, शके १९३७

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये १५.००

असाधारण क्रमांक २११

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

गो. ते. रुग्णालय आवार, काम्प्लेक्स बिल्डींग, ८ वा व १० वा मजला,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ००१, दिनांक २ डिसेंबर २०१५

अधिसूचना

साथरोग अधिनियम, १८९७.

क्रमांक साथरो. २०१४/प्र. क्र. २९७/आरोग्य-५.—ज्याअर्थी, राज्यात एचवनएनवन इन्फ्यूएन्झा स्वाईन फ्ल्यू आणि डेंग्यू या आजारांचा प्रादुर्भाव झालेला आहे, अशी महाराष्ट्र शासनाची खात्री पटली आहे आणि उक्त प्रयोजनासाठी राज्यात अंमलात असलेल्या कायद्याच्या सर्वसाधारण तरतुदी अपुऱ्या आहेत असे शासनास वाटत आहे.

त्याअर्थी, आता, साथरोग अधिनियम, १८९७ (१८९७ चा ३) महाराष्ट्र राज्यात अंमलात असताना, त्याच्या कलम २चे पोट-कलम (१) आणि कलम २(ख) द्वारे, प्रदान केलेल्या आणि याबाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, पुढील दोन आजार ते म्हणजे (१) एचवनएनवन इन्फ्यूएन्झा, (२) डेंग्यू, खबरदारी घेण्याचे आजार म्हणून ज्यांची यासोबत जोडलेल्या अनुसूचीमध्ये व्याख्या करण्यात आली आहे, अधिसूचित करत आहे आणि आरोग्य सेवा संचालक आणि जिल्ह्याचे जिल्हादंडाधिकारी यांना, त्यांच्या अधिकारिते एचवनएनवन इन्फ्यूएन्झा (स्वाईन फ्ल्यू) आणि डेंग्यू या रोगांच्या प्रादुर्भावास व त्यांचा प्रसार होण्यास प्रतिबंध करण्यासाठी, आवश्यक अशा उपाययोजना हाती घेण्याचा अधिकारही प्रदान करत आहे.

अनुसूची

व्याख्या.— डेंग्यू : डेंग्यूचा ताप हा २ ते ७ दिवस टिकणारा (काहीवेळा दोन आठवडे इतका) तीव्र ज्वरीय आजार आहे, ज्यात पुढीलपैकी दोन किंवा अधिक प्रकारची लक्षणे दिसून येतात :—

डोकेदुखी, डोळ्यांची जळजळ, स्नायुदाह/सांधेदुखी, पुरळ, उघड दिसून येणारा रक्तस्राव (रक्तचिन्हक आणि प्रभावी टूर्निके, पीळबंध चाचणी), रक्तातील पांढऱ्या पेशींचा न्हास होणे (श्वेतेपेशी न्हास).

डॅंग्यूचा रक्तस्त्रावी ताप (डीएचएफ) हे डॅंग्यूचे संभाव्य लक्षण आहे आणि पुढीलप्रमाणे एका किंवा अधिक लक्षणातून रक्तस्त्रावी प्रवृत्ती दिसून येते :—

- प्रभावी टूर्निके चाचणी, रक्तचिन्हक, नीलत्वचा किंवा परप्यूरा.
- इलेष्मपटलातून (बऱ्याचदा नासिकेतील रक्तस्त्राव किंवा हिरड्यांमधून रक्त येणे), इंजेक्शन टोचल्याच्या जागी किंवा इतर जागी रक्तस्त्राव होणे.
- सांध्यामध्ये रक्त जमा होणे किंवा मेलेना.
- थ्रोम्बोसायटोपेनिया (बिंबाणुऱ्हास), (रक्तबिंबिका (प्लेटलेट्स) १००,००० घन मि.मी. (क्यू.एम.एम.) किंवा त्यापेक्षाही कमी होणे) आणि केशिका पारगम्यतेमध्ये वाढ झाल्यामुळे रक्तद्रव (प्लाझ्मा) वाहताना दिसणे.

डॅंग्यू आघात संलक्षण (डीडीएस) :

डॅंग्यूच्या रक्तस्त्रावी तापाचे वरील सर्व निकष आणि नाडीचे ठोके जलद व क्षीण पडून, नाडी-दाब कमी कमी होऊन (२० एमएमएचजी इतका किंवा त्यापेक्षाही कमी होणे), अभिसरण थांबण्याची चिन्हे दिसणे, अल्प रक्तदाब, थंड व ओलसर त्वचा आणि अस्वस्थता.

डॅंग्यूचा संसर्ग झाल्याची खात्री करून घेण्यासाठी, भारत सरकारने, अशा रुग्णांचे निदान करण्याकरिता पहिल्या दिवसापासून ॲंटीजेन डिटेक्शन टेस्ट (एनएसआय) वर आधारित इलिसा (इएलआयएसए) चा आणि रोगाचा प्रादुर्भाव झाल्याच्या पाचव्या दिवसानंतर रुग्णाचे निदान करण्यासाठी ॲंटीबॉडी डिटेक्शन टेस्ट आयजीएम कॅचर इलिसा (एमएसी इलिसा) याचा वापर करण्याची शिफारस केली आहे.

याचा वापर सुलभ व्हावा म्हणून, आरोग्य विषयक आस्थापनांची तीन प्रवर्गात विभागणी करण्यात येईल :—

- (१) प्रयोगशाळा,
- (२) खाजगी व्यवसायी/चिकित्सालय (एकेरी),
- (३) रुग्णालये/पॉली चिकित्सालय/शुश्रूषालय.

व्याख्या.—स्वाईन फ्लू : २००९ मधील स्वाईन फ्ल्यूची सार्वत्रिक साथ ही एका नवीन इन्फ्ल्यूएन्झा (एचव्हायनएनव्हायन) विषाणुमुळे आली होती, ज्याचा मुळात निर्देश “स्वाईन फ्लू ” असा केला होता कारण या नवीन विषाणुमधील बऱ्याचशा पेशी या उत्तर अमेरिकेत डुकरांमध्ये सर्वसाधारणपणे आढळून येणाऱ्या इन्फ्ल्यूएन्झाच्या विषाणू सारख्याच होत्या. तथापि, हा नवीन विषाणू डुकरांमध्ये आढळून येणाऱ्या नेहमीच्या स्वाईन फ्ल्यू पेक्षा प्रत्यक्षात पूर्णपणे वेगळा आहे ; २००९ मधील सार्वत्रिक साथीस कारणीभूत असणाऱ्या विषाणुची एचव्हायनएनव्हायन फ्ल्यू विषाणू किंवा नवीन एचव्हायनएनव्हायन फ्ल्यू विषाणू अशी व्याख्या करण्यात आली. मार्च आणि एप्रिल, २००९ मध्ये मेक्सिको आणि संयुक्त राष्ट्रे येथे या विषाणुमुळे पहिल्यांदा आजार पसरला. एचव्हायनएनव्हायन फ्ल्यू मध्ये वर वर्णन केलेल्या नेहमीच्या स्वाईन फ्ल्यू पेक्षा वेगळ्या तऱ्हेने, एका व्यक्तीपासून दुसऱ्या व्यक्तीकडे विषाणूचा प्रसार होतो. २००९ मध्ये, मानवांमधील स्वाईन फ्ल्यूचा प्रतिबंध करण्यासाठी लस तयार करण्यात आलेली आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सुजाता सौनिक,
शासनाच्या प्रधान सचिव.

PUBLIC HEALTH DEPARTMENT

G. T. Hospital Complex Building, 8th and 10th Floor,
Mantralaya, Mumbai 400 001, dated the 2nd December 2015

NOTIFICATION

EPIDEMIC DISEASES ACT, 1897.

No. Sathrog. 2014/C.R. 297/Arogya-5.— Whereas the Government of Maharashtra is satisfied that State is visited by H1N1 Influenza and Dengue and it thinks fit that the ordinary provision of the law which are in force in the State are insufficient for the said purpose ;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 2 and section 2B of the Epidemic Diseases Act, 1897 (3 of 1897), in its application to the State of Maharashtra and of all other powers enabling it in this behalf, the Government of Maharashtra hereby notify the following two diseases as notifiable diseases, *viz.* (1) H1N1 Influenza, (2) Dengue, which are defined in the Schedule appended hereto and also empowers the Director of Health Services and the District Magistrate of the Districts to take such measures to prevent the outbreak and spread of H1N1 influenza and Dengue disease for the areas within their jurisdiction.

Schedule

Definitions.— Dengue : Dengue fever is an acute febrile illness of 2-7 days duration (sometimes with two week) with two or more of the following manifestations :—

Headache, Retro-orbital pain, Myalgic/arthritis, Rash, Hemorrhagic manifestation (petechiae and positive tourniquet test), Leucopenia.

Dengue Hemorrhagic Fever DHF is a probable case of dengue and hemorrhagic tendency evidenced by one or more of the following :—

- Positive tourniquet test Petechiae. ecchymosis or purpura.
- Bleeding from mucosa (mostly epistaxis or bleeding of gums), injection sites or other sites.
- Haematemesis or melena.
- Thrombocytopenia (Platelets 100,000 cu.mm or less) and Evidence of plasma leakage due to increased capillary permeability.

Dengue Shock Syndrome (DSS) : All the above criteria of DHF plus signs of circulatory failure manifested by rapid and weak pulse, narrow pulse pressure (< or equal to 20 mm Hg); hypotension for age, cold and clammy skin and restlessness.

For confirmation of Dengue infection Government of India recommends use of ELISA based antigen detection test (NSI) for diagnosing of the cases from 1st day onwards and antibody detection test IgM capture ELISA (MAC ELISA) for diagnosing the cases after 5th day of onset of disease.

For operational simplicity, the type of Health establishments will be divided into three categories :—

- (1) Laboratories ;
- (2) Private Practitioners/Clinic (Single) ;
- (3) Hospitals/Poly Clinic/Nursing Home.

Definition.— **Swine Flu :** The swine flu pandemic of 2009 is caused by a novel influenza. A (H1N1) virus that was originally referred to as “swine flu” because many of the genes in this new virus were very similar to influenza viruses that normally occur in pigs in North America. However, this new virus is actually quite different from the typical swine flu viruses found in pigs ; the virus responsible for the 2009 pandemic is termed H1N1 flu virus or novel H1N1 flu virus. This virus first caused illness in Mexico and the United States in March and April, 2009. H1N1 flu is spread from person to person, unlike typical swine flu as described above. In 2009 vaccines are being developed for the prevention of swine flu in humans.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

SUJATA SAUNIK,
Principal Secretary to Government.